

WILLEM VAN DE PUT 'KAMP HOLLAND MOET DICHT'

Directeur van de wereldwijde hulporganisatie HealthNet TPO Willem van de Put is net terug van een bezoek aan Afghanistan. Hij zet kanttekeningen bij de jubelverhalen over de vooruitgang in de provincie Uruzgan. 'Hoe meer militairen hoe meer geweld.'

DOOR HARM EDE BOTJE FOTO'S BERT NIENHUIS

LAAT IK BEGINNEN MET IETS POSITIEFS,' zegt Willem van de Put, directeur van de hulporganisatie HealthNet TPO. 'Kabool is een stuk relaxter.' Hij is net teruggekeerd van een reis van tien dagen door Afghanistan, een land waar hij al jaren komt. HealthNet is een van de grootste gezondheidsorganisaties in Afghanistan: er werken drieduizend mensen in vijftien provincies. Van de Put is vooral blij met de afspraak dat militaire konvooien van de internationale troepenmacht overdag niet meer door de stad denderen. 'Daar kwam vaak rotzooi van. Hoe minder je militairen ziet, hoe beter.'

Maar in de oostelijke provincies van Afghanistan is de situatie nog slecht. In Khost zat een HealthNet-team in een gebouw van de provinciale gouverneur toen vier zelfmoordenaars toesloegen tijdens een verkiezingsbijeenkomst op het grote plein voor het gebouw. Daarna brak een vuurgevecht los tussen de Amerikaanse militairen en de taliban. 'Er vielen zeventien doden.' Van de Puts plannen om naar Khost te gaan, vielen in duigen. Alle vluchten naar de provincie werden geannuleerd.

Van de Put ging wel naar Uruzgan. In de Nederlandse media lijkt het of Afghanistan alleen uit die provincie bestaat, maar voor Van de Put is het maar één van de plaatsen waar

zijn organisatie actief is, al voor de komst van de Nederlandse militairen.

Generaal Peter van Uhm zei onlangs dat in Uruzgan 'de vooruitgang gigantisch is' en dat 'men begint te beseffen dat onze aanpak de juiste is'. Heeft hij ongelijk?

'In de drie departementen waar de Nederlanders de baas zijn, gaat het best goed. Maar in de rest van de provincie? Vijf kilometer ten noorden van Tarin Kowt kan je al niet meer komen. Weet je waarom het relatief rustig is in Uruzgan? Omdat de provincie nu helemaal niet interessant is voor de hardcore taliban.'

Zijn de Nederlandse militairen voor uw organisatie een zegen of een last?

'In Uruzgan weet iedereen dat HealthNet een Nederlandse organisatie is, en dus worden we als verlengstuk van de Nederlandse missie gezien. Niet zo vreemd ook, want de legercommandanten van Kamp Holland blijven er maar op tamboereren dat wij daar zitten dankzij hen. Het is niet goed dat de militaire missie en de hulpverlening zo door elkaar heen lopen in de ogen van de bevolking, want wij zijn op die manier sneller een doelwit. Ik zou liever zien dat de militairen zich beperken tot de veiligheid en ons als hulpverleners de ruimte laten om ziekenhuizen op te zetten en scholen te bouwen.'

DE AFGHANISTAN-KENNER 'Neem van me aan: de Nederlandse troepen zijn niet echt geliefd'

U blijft het liefst zo ver mogelijk van de militairen verwijderd. Maar kon u zonder escorte reizen?

'Ik wilde graag naar de dorpjes Chora of Deh Rawod. De militairen waren graag bereid voor transport te zorgen, maar dat maakt onze staf weer extra kwetsbaar. Ik wilde gewoon in onze eigen auto, zonder militaire bescherming. Maar mijn medewerkers wilden me niet meenemen. Want wat als we een talibanstrijder met wilde plannen waren tegengekomen? Uiteindelijk ben ik in Tarin Kowt gebleven.'

Sleep u in het stadje?

'Ik wilde in het huis van het Dutch Consortium for Uruzgan slapen, maar dat vonden lokale medewerkers geen goed idee – het huis zou dan een doelwit kunnen worden. Vervolgens vroeg ik de collega's van het Duitse GTZ om onderdak, maar die hadden geen plaats.

Uiteindelijk ben ik teruggegaan naar Kamp Holland. Best pijnlijk, want ik had eerst een grote bek gehad en dingen gezegd als "ik heb jullie niet nodig".'

Binnenkort komt er een helikopterdetachement van de Amerikanen naar Uruzgan. Generaal Van Uhm voorspelde dat er meer geweld zal komen omdat de NAVO-troepen gebieden zullen binnentrekken waar ze niet gewenst zijn.

'De Amerikanen en hun bondgenoten zijn al zeven jaar in het zuiden van Afghanistan, en jaar na jaar gaat het slechter. Het heeft geen zin om met een enorme troepenmacht achter de taliban aan te gaan. Laat kleine, goed getrainde commando's dat werk opknappen. Die grote legerkampen trekken geweld aan.

Zelfs gewone boertjes die nooit een geweer oppakken, laten zich nu verleiden om te gaan schieten op de buitenlanders. Neem van me aan: de Nederlandse troepen zijn niet echt geliefd, net zoals de andere westerlingen.'

Van Uhm zegt dat de Amerikanen zich net als de Nederlanders meer op de veiligheid van de burgers willen gaan richten. Hij wil permanente bescherming gaan bieden.

'Het klinkt heel stoer, vierentwintig uur per dag zeven dagen per week in een dorp zitten.

WEG DAAR! *'Laat de Afghanen zelf de openbare orde regelen'*

Maar hoe lang gaan ze die bescherming geven? Weken, maanden, jaren? Je kan zulke beloften nooit nakomen. De westerse troepen hebben het materieel niet, de mensen niet. De vijand komt altijd terug. Je draait mensen een rad voor ogen.'

President Obama heeft duizenden extra troepen gestuurd om de taliban eronder te krijgen.
'Hoe meer militairen hoe meer geweld. Punt.'

Waarom heeft het Westen het bij veel Afghanen verbruid?

'Elke keer als onschuldige mensen worden gebombardeerd, zakt de populariteit van de NAVO-troepen. En vergeet niet dat het de westerse landen zijn die ervoor hebben gezorgd dat de warlords die vóór de taliban aan de macht waren nu weer belangrijke posities in nemen. Dat zijn allemaal ongelofelijke moordenaars. Hoe kan het dat die in de regering of in het parlement zitten? Het Westen heeft dat laten gebeuren. Je maakt je totaal ongelofwaardig.'

De bevolking in Uruzgan zucht ook nog altijd onder corrupte politiecommandanten en incompetent bestuurders, zo bleek afgelopen week uit een reportage in VN (zie vn.nl). Hoe kan dat na drie jaar Nederlandse aanwezigheid?

'De regering in Kaboel benoemt mensen waar de bevolking en de Nederlandse militairen weinig mee kunnen. Dat was zo aan het begin van de missie en dat is nu nog zo. Blijkbaar hebben de Nederlanders te weinig invloed op de Afghaanse regering om ervoor te zorgen dat er een echt goede gouverneur komt.'

Als de Nederlanders in 2010 vertrekken, zullen de Amerikanen waarschijnlijk het commando overnemen. Een verbetering?

'Nee! Die Amerikaanse Provinciale Reconstructie Teams kennen God noch gebod. Ze gebruiken dezelfde tactieken als in Vietnam. Wil je een aspirientje? Dan wel eerst informatie geven over de taliban. We hebben ontzettend slechte ervaringen met de Amerikanen. Ze komen met een vrachtwagen vol medicijnen en delen die uit in onze ziekenhuizen, zonder overleg, zonder iets te vragen, zonder diagnose van de patiënten. Een van onze directeuren zei daar een keer wat van. En wat gebeurde er? Hij kreeg een ram voor zijn kop en de Amerikanen sloten hem op in zijn kantoorje.'

Dan toch maar liever de Nederlanders?

'De Nederlanders zitten er nu nog een jaar. Ze zouden ervoor moeten zorgen dat de mensen zich verantwoordelijk gaan voelen voor hun school, ziekenhuis of coöperatie. Verder moet alle energie worden gestoken in het bouwen van bruggen en ook de weg door de Baluchivallei waar nu al jaren over wordt gepraat. Het miljoenenproject is uitbesteed aan het Duitse GTZ, maar komt niet van de grond. Laat de militairen dat dan maar doen! Als die af is, moeten de Nederlanders een voorbeeld stellen: opheffen dat Kamp Holland. Laat de Afghanen zelf de openbare orde regelen, dan kunnen de Amerikaanse commando's van Enduring Freedom in de bergen op de taliban jagen. Weg met de massale buitenlandse militaire aanwezigheid. Dan kunnen wij als hulporganisaties ook op een normale manier ons werk doen.'

HAAGSESTREKEN.NL TROTS OP DIRK

DOOR THIJS BROER

EVEN KLONK ER EEN ONT-ROERD trillinkje in de stem van **Jan Peter Balkenende**, toen hij vorige week maandag op een CDA-verkiezingsbijeenkomst in de viplounge van het AZ-station gastheer **Dirk Scheringa** een pluim gaf. Scheringa, grootaandeelhouder van DSB Bank en eigenaar van de voetbalclub die net landskampioen is geworden, zat te glimpen op de eerste rij. 'Je bent een voorbeeld voor ons allemaal,' sprak de minister-president. 'Je speelt een geweldige rol in de financiële sector, zet je in voor sport en cultuur. Ik vind dat fantastisch. We zijn trots op je!'

Wat Balkenende vooral in Scheringa leek te waarderen, was de oer-Hollandse kwaliteit die ook hemzelf wordt toegeschreven: dat hij altijd zo *gewoon* is gebleven.

Maar tijdens het hartverwarmend samenzijn in de viplounge bleef onvermeld dat er op dit moment een onderzoek loopt van de Autoriteit Financiële Markten naar de praktijken van DSB Bank. Het ziet ernaar uit dat het bedrijf van Scheringa een flinke duw zal krijgen: jarenlang heeft DSB veel te risicovolle hypotheekverkoop aan mensen die het niet konden betalen, tot bedragen van tweemaal de executiewaarde van het huis en *neven maal* het jaarsalaris. Waren zulke praktijken niet de belangrijkste oorzaak van de financiële crisis?

Naar verluidt is het AFM-onderzoek de reden waarom oud-minister **Frank de Grave** het onlangs al na twee maanden bij DSB voor gezien hield.

Heel verstandig.

Geen regeringsleider op de planeet, behalve misschien in Myanmar of Trans-Nistrië, zou in zo'n situatie met de omstrede ondernemer gezien willen worden. Maar Jan Peter Balkenende, minister-president van Nederland, hoeder van waarden en normen, zegt verheugd dat Dirk een voorbeeld is voor ons allemaal.

WWW.HAAGSESTREKEN.NL - LEES OOK:

TOBBEN *Het zal wel toeval zijn, maar afgelopen weekend stonden er in de kranten ineens drie interviews met prominente D66'ers...*